

KARADENİZ'DE İSTİKRARIN TEMEL SÜTUNLARI

Teoman Ertuğrul TULUN

Analist

Analiz No : 2025 / 16

17.04.2025

1. Montrö Sözleşmesi: Denizcilik İstikrarının Köşe Taşı

1936'da imzalanan Montrö Sözleşmesi, Türkiye'ye Türk Boğazları'nın kontrolünü vermekte ve Karadeniz ile Akdeniz arasındaki deniz geçişini düzenlemektedir. Sözleşmenin hükümleri, kıyıdaş devletlerin çıkarlarını dengelerken bölge dışı güçlerin askerleşmesini engellemek üzere tasarlanmıştır. Kıyıdaş olmayan devletler, savaş gemilerinin tonajı ve Karadeniz'de kalış süreleri konusunda kısıtlamalarla karşılaşmakta ve bölgesel güçlerin hakimiyetlerini sürdürmelerini sağlamaktadır.[1]

Türkiye, Montrö Sözleşmesi hükümleri çerçevesinde, Rusya'nın Ukrayna'yı işgali gibi çatışmalar sırasında gerilimin tırmanmasını önlemede çok önemli bir mekanizma olan, savaş sırasında veya tehdit altında olduğunda boğazları kapatma yetkisine sahiptir[2]

Türkiye'nin Montrö'nün uygulanması konusundaki sarsılmaz kararlılığı istikrarın korunmasında etkili olmuştur. Ukrayna savaşı sırasında Türkiye, Rus savaş gemilerinin ana limanlarına dönmeleri dışında Karadeniz'e erişimlerini engellemiştir.[3] Türkiye, Karadeniz dışında kalan ülkelerin bu denizdeki deniz varlığını sınırlandırarak, bir yandan kıyıdaş olmayan NATO üyelerinin gereksiz müdahalelerini önlerken, diğer yandan hem NATO hem de Rusya ile ilişkilerini dengeleyebilmiştir.[4]

Bölgesel Güçler için Çıkarımlar

Rusya, Türkiye veya NATO müttefikleri ile gerginlik yaratmamak için Montrö'nün hükümlerine saygı göstermelidir. Benzer şekilde, Karadeniz'de AB öncülüğündeki girişimler de faaliyetlerinin bölgesel istikrara zarar vermemesini sağlamak için bu çerçeveye uyum sağlamalıdır.

2.Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (KEİ): Barış için Ekonomik İşbirliğinin Teşvik Edilmesi

1992'de Boğaziçi Deklarasyonu ile kurulan Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (KEİ), Soğuk Savaş sonrası jeopolitik değişimlerin ortasında çok taraflı ekonomik işbirliğini teşvik etmek amacıyla Türkiye'nin öncülüğünde bir girişim olarak ortaya çıkmıştır. Geniş Karadeniz Havzası'nın, Balkan Yarımadası, Kafkasya ve Karadeniz'in kuzey ve güney kıyılarını kapsayan, Hazar Denizi ve Akdeniz'in yanı sıra Orta Doğu ve Güneydoğu Avrupa'yı birbirine bağlayan bir bölge olduğu bir gerçektir. Bu stratejik noktada yer alan Türkiye'nin 1990'ların başında inisiyatif alarak Karadeniz'in bir barış, istikrar ve işbirliği bölgesi olmasını sağlayacak bölgesel bir işbirliği düzenlemesi önermesi doğal bir yaklaşımdır.[5] KEİ İlkeleri karşılıklı saygı, diyalog ve ticaret, enerji ve ulaşım gibi çeşitli sektörlerde kalkınmayı vurgulamaktadır.[6] Türkiye'nin liderliğinin, özellikle de o dönemdeki Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın liderliğinin, karşılıklı saygı, diyalog ve kalkınmayı vurgulayan bir platform oluşturmak için bölgesel düşmanlıkların ve tarihi şikayetlerin üstesinden gelmede çok önemli bir rol oynadığı kabul edilmelidir. [7]

Örgütün kuruluş ilkeleri, çatışmaları azaltmak için ekonomik karşılıklı bağımlılıktan yararlanarak Karadeniz'i bir "refah bölgesi "ne dönüştürmeyi amaçlıyordu. Bu vizyon, Türkiye'yi Avrasya'da kilit bir aktör olarak konumlandırırken, bölgesel istikrarı artırmaya yönelik stratejik bir içerik de taşıyordu.[8]

Türkiye'nin Stratejik Motivasyonları ve Kurumsal Tasarımı

Yukarıda da vurgulandığı üzere, Türkiye KEİ'nin kurulmasında merkezi bir rol oynamıştır ve KEİ'nin ilkelerini savunmaya devam etmektedir. KEİ, Rusya ve Ukrayna gibi hasımlar arasında bile bir diyalog platformu sağlamaktadır.[9] Türkiye'nin aktif katılımı, barışa giden bir yol olarak bölgesel işbirliğine olan inancının altını çizmektedir.[10]

Türkiye, Avrupa, Asya ve Orta Doğu arasında köprü kuran eşsiz konumundan faydalanarak bölgesel bir güç olarak rolünü sağlamlaştırmaya çalışmıştır. Türkiyenin girişimleri, pazar ekonomilerine geçiş yapan eski Sovyet devletleriyle ilişki kurmak ve böylece Ankara'nın diplomatik etkisini artırmak için de bir çerçeve sağlamıştır.

KEİ'nin ticaretin kolaylaştırılması, altyapı projeleri ve enerji işbirliğine odaklanması, Türkiye'nin ekonomisini modernleştirme ve küresel pazarlara entegre olma hedefiyle uyumludur. Tarife dışı engelleri ortadan kaldırma ve bir KEİ Serbest Ticaret Bölgesi (STA) kurma çabaları, bölgenin 320 milyar dolarlık iç ticaret potansiyelini kullanmayı amaçlamış olmakla birlikte, KEİ üyeleri arasındaki farklı AB bağlantıları bu uygulamayı zorlaştırmıştır. [11]

KEİ , hasım devletleri de örgüte dahil ederek, ekonomik güven artırıcı önlemler yoluyla donmuş ihtilafları dolaylı olarak ele alan nadir bir diyalog forumu haline gelmiştir.[12]

İşbirliğinin Operasyonel Hale Getirilmesi: Zorluklar ve Başarılar

KEİ'nin 1999 yılında bildirimsel bir girişimden sözleşmeye dayalı bir örgüte dönüşmesi, Türkiye'nin süregelen kararlılığını yansıtmaktadır.

2012 Ekonomik Gündemi vize kolaylığı, istatistiksel veri paylaşımı ve KOBİ gelişimine öncelik vermiştir. Türkiye'nin 2012'deki dönem başkanlığı, Bursada oluşturulması hedeflenen KEİ Ticaret Merkezi gibi projeleri geliştirmiş ve İstatistiki Veriler Koordinasyon Merkezi'ni yeniden canlandırarak bölgesel ticarete şeffaflığı artırmıştır.[13]

Yeşil Enerji Geliştirme Görev Gücü gibi girişimler yenilenebilir enerji işbirliğini teşvik ederken, Türkiye'nin Karadeniz Tahıl Anlaşması'ndaki (2022-2023) arabuluculuğu, Rusya-Ukrayna savaşının ortasında KEİ'nin küresel gıda güvenliğini ele almadaki rolünün altını çizmiştir.[14]

Ekonominin ötesinde, KEİ'nin organize suçlar, çevrenin korunması ve gençlerin katılımı konularındaki çalışma grupları, Türkiye'nin bölgesel dayanıklılığa yönelik "kapsamlı vizyonu" ile uyumlu olarak görev alanını genişletmiştir.

3. Jeopolitik Dinamikler: İstikrarsızlık Olmadan Güç Dengeleme

Karadeniz, Avrupa, Orta Asya ve Orta Doğu'yu birbirine bağlayan stratejik bir geçit görevi görmektedir. Bu eşsiz coğrafi konum, Karadeniz'i bölgesel ve küresel güçler arasındaki çıkar rekabetinin odak noktası haline getirmiş ve son yıllarda istikrarsızlığı artırmıştır. Rusya, Avrupa Birliği (AB) ve Türkiye gibi kilit aktörlerin askeri stratejileri, ekonomik girişimleri ve diplomatik manevralarının karşılıklı etkileşimi, bölgeyi şekillendiren karmaşık dinamiklerin altını çizmektedir.

Rusya'nın İddialı Politikaları

Rusya, Karadeniz'i jeopolitik hedefleri açısından kritik önemde görmüş, yıllar içinde bölgedeki askeri varlığını önemli ölçüde güçlendirmiş, deniz varlıklarını konuşlandırmış ve Ukrayna ve Gürcistan gibi kıyı devletlerini hedef alan hibrit savaş taktikleri uygulamıştır.. Örneğin, Rusya'nın 2014'ten bu yana Kırım'daki askeri ayak izini genişletmesi, neredeyse tüm Karadeniz'i kapsayan bir erişim engelleme/alan engelleme (A2/AD) bölgesi kurmasını sağlamıştır. Bu strateji, askeri faaliyetleri kısıtlamak ve düşmanların seyrüsefer özgürlüğünü engellemek için kara ve gemi tabanlı füzeleri elektronik harp kabiliyetleriyle birleştirmektedir. Dmitry Gorenburg, bu iç içe geçmiş hava savunma sisteminin Rusya'nın bölgedeki güçlerine karşı askeri hareketi etkili bir şekilde engellediğini belirtmektedir. [15]

Rusya, Karadeniz'deki hakimiyetini güçlendirmek için askerileştirmenin yanı sıra deniz ablukaları ve tahıl ihracatı kısıtlamaları gibi zorlayıcı önlemler de almıştır. Moskova, 2022'de Ukrayna'yı geniş çaplı işgalinin ardından Ukrayna limanlarına abluka uygulayarak Ukrayna'nın deniz ticaretini sekteye uğrattırken, kritik deniz yolları üzerindeki hakimiyetinin sinyallerini de vermiştir. Dahası, Rusya'nın Abhazya'nın Ochamchire kentinde kalıcı bir deniz üssü kurma planları - seyir füzeleriyle donatılmış gemilere ev

sahipliği yapabilecek bir hamledir- stratejik kıyı bölgeleri üzerindeki kontrolünü sağlamlaştırma niyetini vurgulamaktadır. Bu eylemler yalnızca bölgesel güvenliği tehdit etmekle kalmamakta, aynı zamanda Asya ve Avrupa'yı birbirine bağlayanlar da dahil olmak üzere küresel ticaret yollarını kesintiye uğratma amacı taşımaktadır.

AB'nin Stratejik Vizyonu

AB, Rusya'nın saldırgan politikalarının ardından Karadeniz'e yönelik yaklaşımını yeniden ayarlamıştır. Bölgenin enerji ve ulaşım akışları için bir merkez olarak stratejik önemini kabul eden AB, Moldova ve Gürcistan gibi eski Sovyet devletleri arasında dayanıklılığı teşvik etmeyi amaçlayan girişimler başlatmıştır. Doğu Avrupa'da demokratik reformları, ekonomik kalkınmayı ve güvenlik işbirliğini teşvik etmeyi amaçlayan Doğu Ortaklığı (EaP) bunun önemli bir örneğidir.[16] Buna ek olarak, AB'nin Trans-Hazar Uluslararası Taşımacılık Rotası (Orta Koridor) gibi ekonomik koridorlara odaklanması, Rusya'nın kontrolündeki rotalara bağımlılığı azaltmaya yönelik ilgisinin altını çizmektedir.[17] Bu koridor, Orta Asya'yı Türkiye ve Gürcistan üzerinden Avrupa'ya bağlayan ve Rusya topraklarını bypass eden alternatif bir ticaret yolu sunuyor.

Bu çabalara rağmen AB, bölgedeki çözülmemiş çatışmalar ve üye devletler arasında rekabet halindeki çıkarlar nedeniyle uyumlu politikalar uygulamada zorluklarla karşılaşmaktadır. Karadeniz Sinerjisi girişimi, AB'nin enerji güvenliği, çevrenin korunması ve çatışma çözümü gibi alanlarda bölgesel işbirliğini teşvik ederek bu sorunları ele alma girişimini örneklemektedir.[18] Ancak girişimin etkinliği jeopolitik gerilimler ve Rusya'nın çok taraflı çerçevelere karşı direnci nedeniyle sınırlı kalmaktadır.

Türkiye'nin Dengeleme Hareketi

Türkiye, hem NATO hem de Rusya ile işbirliği yaparken bölgesel sahipliğini de koruyarak Karadeniz bölgesinde benzersiz bir konuma sahip olmuştur. Bu dengeleyici hareket, Türkiye'nin devam eden çatışmalara rağmen Ukrayna limanlarından tahıl ihracatını kolaylaştıran Karadeniz Tahıl Anlaşması gibi diplomatik girişimlerinde açıkça görülmektedir.[19] Türkiye, Rusya ve Ukrayna arasında arabuluculuk yaparak, bölgesel istikrarı korurken, gıda güvenliği gibi küresel zorlukların üstesinden gelebileceğini göstermiştir.

Dahası, Türkiye'nin Ukrayna ile olan savunma bağları, gerilimi tırmandırmadan stratejik özerkliğini vurgulamaktadır. Örneğin, Türkiye Ukrayna'ya Bayraktar TB2 insansız hava araçları tedarik etmiştir; bu eylem Ukrayna'nın Rus saldırganlığına karşı direnişini desteklerken Türkiye'nin bir NATO müttefiki olarak güvenilirliğini de korumaktadır. [20] Türkiye aynı zamanda Türk Boğazlarından deniz geçişlerini düzenleyen Montrö Sözleşmesi gibi hukuki bağlayıcılığı olan belgelere de bağlı kalmaktadır. Bu taahhüt, dış güçlerin Karadeniz'i izin verilen sınırların ötesinde askerileştirmemesini sağlamakta ve böylece daha fazla istikrarsızlaşmayı önlemektedir.[21]

Nihai Tespitler

Türkiye, son birkaç yıldır küresel çalkantıları en şiddetli hisseden ülkelerden biri olmuştur. Türkiye'nin, etrafındaki olumsuzluklar incelendiğinde, adeta bir ateş çemberinin içinde kaldığını söylemek mümkündür. Kuzeyde Avrupa güvenliğini derinden etkileyen Rusya-Ukrayna savaşı ortaya çıkmıştır. Bu savaşta Türkiye, Karadeniz bölgesinde güvenliğin sağlanması gibi ağır bir sorumluluğu üstlenmiş ve bu sorumluluğu etkin bir şekilde yerine getirmiştir. Güneyde İsrail-Filistin, Lübnan'da İsrail-Hizbullah çatışması, Suriye'deki yeni durum, güney sınırı boyunca yuvalanan terör örgütleri mevcuttur. Doğuda ise, hala bir barış anlaşması ile sonuçlanmayan Azerbaycan-Ermenistan ateşkes durumu ve İran ile ilgili küresel sonuçlar doğurabilecek gelişmeler güncelliğini korumaktadır.

Türkiyenin sadece bölgesel güvenlik ve istikrar açısından değil, aynı zamanda küresel düzeyde güvenlik ve istikrar açısından da ağır sorumlulukları olduğu ortada iken, AB'nin sadece Geniş Karadeniz Bölgesinde değil, Avrasyada da istikrarsızlık yaratabilecek girişimlerde bulunmasını anlamak mümkün görünmüyor. Bu basiretsiz yaklaşımın son örneği, 3-4 Nisan 2025 tarihlerinde Özbekistan'ın Semerkant kentinde düzenlenen Avrupa Birliği (AB)-Orta Asya Ülkeleri Zirvesi'nde Kıbrıs adasına yapılan ilgisiz ve önyargılı atıftır. Aşağıda referans verdiğimiz AVİM analizinde bu konuda ayrıntılı bilgi bulunmaktadır.[22]

AB'nin mali yardım ve yatırım kisvesi altında Orta Asya ülkelerine yönelik "rüşvet politikası," nihayetinde AB'ye zarar verecek bir yaklaşımdır. AB, Avrupa'da güvenliği korumak istiyorsa bu basiretsiz yaklaşımlardan uzak durmalıdır.

*Resim: [SWP](#), [AVİM](#), [AVİM](#)

[1] David Scott, "What the Montreux Convention Is and What It Means for the Ukraine War," The Conversation, 1 Mart 2022, <https://theconversation.com/what-the-montreux-convention-is-and-what-it-means-for-the-ukraine-war-178136>; Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. "Montrö Sözleşmesinin Uygulanması." Erişim tarihi 15 Nisan 2025. <https://www.mfa.gov.tr/implementation-of-the-montreux-convention.en.mfa>

[2] David Scott, "What the Montreux Convention Is and What It Means for the Ukraine War," The Conversation, 1 Mart 2022, <https://theconversation.com/what-the-montreux-convention-is-and-what-it-means-for-the-ukraine-war-178136>; AA ile Daily Sabah. "Türkiye Montrö Sözleşmesine Bağlılığının 'Değişmez' Olduğunu Söyledi." Daily Sabah, 30 Ocak 2024. <https://www.dailysabah.com/politics/diplomacy/turkiye-says-commitment-to-montreux-convention-unwavering>

[3] David Scott, "What the Montreux Convention Is and What It Means for the Ukraine War," The Conversation, 1 Mart 2022, <https://theconversation.com/what-the-montreux-convention-is-and-what-it-means-for-the-ukraine-war-178136>; AA ile Daily Sabah. "Türkiye Montrö Sözleşmesine Bağlılığının 'Değişmez' Olduğunu Söyledi." Daily Sabah, 30 Ocak 2024. <https://www.dailysabah.com/politics/diplomacy/turkiye-says-commitment-to-montreux-convention-unwavering>

[4] Yevgeniya Gaber, "Rusya'nın Ukrayna'yı Geniş Çaplı İşgali Sonrasında Türkiye'nin Karadeniz Bölgesine Yönelik Politikası: Değişim Mümkün mü?" Analitik Portal, erişim tarihi 15 Nisan 2025,

[5] Ertuğrul Apakan (Büyükelçi, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı). Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi'ne ve Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü'ne (KEİ) Yaklaşımı. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı web sayfası. <https://www.>

[6] Deniz Ünver, "Karadeniz Güvenliği ve KEİ'nin Bölgedeki Önemi," AVİM Blog, 31 Ekim 2022, <https://avim.org.tr/Blog/BLACK-SEA-SECURITY-AND-THE-SIGNIFICANCE-OF-BSEC-IN-THE-REGION-31-10-2022>.

[7] Myeong Joo Kim, The Creation of the Black Sea Economic Cooperation (BSEC) (Yüksek Lisans Tezi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Eylül 2021), <https://repository.bilkent.edu.tr/bitstreams/d1c7d5fb-cc7a-432a-87b3-19914ebad0ef/download> ; Šejla Jusufovic, "Turkey-Black Sea Economic Cooperation (BSEC) Relations," Uluslararası Politika Akademisi (UPA), 14 Mayıs 2013, <https://politikaakademisi.org/2013/05/14/turkey-black-sea-economic-cooperation-bsec-relations/>

[8] Šejla Jusufovic, "Turkey-Black Sea Economic Cooperation (BSEC) Relations," Uluslararası Politika Akademisi (UPA), 14 Mayıs 2013, <https://politikaakademisi.org/2013/05/14/turkey-black-sea-economic-cooperation-bsec-relations/>; Remziye Yılmaz Bozkus, "Turkey's Relations and Energy Cooperation with the BSEC," Insight Turkey 21, no. 3 (Yaz 2019): 123-138, <https://www.insightturkey.com/articles/turkeys-relations-and-energy-cooperation-with-the-bsec>

[9] Deniz Ünver, "Karadeniz Güvenliği ve KEİ'nin Bölgedeki Önemi," AVİM Blog, 31 Ekim 2022, <https://avim.org.tr/Blog/BLACK-SEA-SECURITY-AND-THE-SIGNIFICANCE-OF-BSEC-IN-THE-REGION-31-10-2022>

[10] Deniz Ünver, "Black Sea Security and the Significance of BSEC in the Region," AVİM Blog, 31 Ekim 2022, <https://avim.org.tr/Blog/BLACK-SEA-SECURITY-AND-THE-SIGNIFICANCE-OF-BSEC-IN-THE-REGION-31-10-2022>. ; Daria Isachenko ve Erol Kaymak,

Turkey's Strategic Autonomy in the Black Sea and the Eastern Mediterranean, SWP Comment 2024/C 39 (Berlin: Stiftung Wissenschaft und Politik, 6 Eylül 2024), <https://www.swp-berlin.org/publikation/turkeys-strategic-autonomy-in-the-black-sea-and-the-eastern-mediterranean>

[11] Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. "Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi'ne ve Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü'ne (KEİ) Yaklaşımı." Erişim tarihi 15 Nisan 2025. https://www.mfa.gov.tr/turkiye_s-approach-to-the-black-sea-region-and-to-the-organization-of-the-black-sea-economic-cooperation-_bsec_-.tr.mfa.

[12] Myeong Joo Kim, The Creation of the Black Sea Economic Cooperation (BSEC) (Yüksek Lisans Tezi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Eylül 2021), <https://repository.bilkent.edu.tr/bitstreams/d1c7d5fb-cc7a-432a-87b3-19914ebad0ef/download> ; <https://politikaakademisi.org/2013/05/14/turkey-black-sea-economic-cooperation-bsec-relations/>.

[13] Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı. "Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi'ne ve Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü'ne (KEİ) Yaklaşımı." Erişim tarihi 15 Nisan 2025. https://www.mfa.gov.tr/turkiye_s-approach-to-the-black-sea-region-and-to-the-organization-of-the-black-sea-economic-cooperation-_bsec_-.tr.mfa; Šejla Jusufovic, "Turkey-Black Sea Economic Cooperation (BSEC) Relations," Uluslararası Politika Akademisi (UPA), 14 Mayıs 2013, <https://politikaakademisi.org/2013/05/14/turkey-black-sea-economic-cooperation-bsec-relations/>.

[14] Faruk Hanedar, "Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü 2023'te Bölgesel Konularda İlerleme Kaydediyor," Anadolu Ajansı, 30 Aralık 2023, <https://www.aa.com.tr/en/world/organization-of-black-sea-economic-cooperation-make-advancements-for-regional-issues-in-2023/3096022>

[15] Dmitry Gorenburg, " Yeni Bir Rus Karadeniz Filosu Geliyor mu? Yoksa Burada mı?", War On The Rocks. <https://warontherocks.com/2018/07/is-a-new-russian-black-sea-fleet-coming-or-is-it-here/>.

[16] Avrupa Komisyonu Personel Yazarları, "Doğu Ortakları ile Bölgesel İşbirliği," Avrupa Komisyonu, https://enlargement.ec.europa.eu/european-neighbourhood-policy/regional-cooperation-eastern-partners_en, 2023.

[17] Avrupa Komisyonu Personel Yazarları, "Trans-Hazar Uluslararası Ulaşım Rotası," Avrupa Komisyonu, 2023, https://transport.ec.europa.eu/system/files/2023-06/Sustainable_transport_connections_between_Europe_and_Central_Asia.pdf.

[18] Avrupa Komisyonu Personel Yazarları, "Black Sea Synergy Initiative," *Avrupa Komisyonu*, <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-6-2007-11->

14_EN.html, 2007.

[19] Avrupa Komisyonu Personel Yazarları, "Black Sea Synergy Initiative," *Avrupa Komisyonu*, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/CRE-6-2007-11-14_EN.html, 2007.

[20] Defense News Staff Writers, " Turkey delivers first armed drone to Ukrainian Navy, much to Russia's ire," Defense News, <https://www.defensenews.com/unmanned/2021/07/26/turkey-delivers-first-armed-drone-to-ukraine-much-to-russias-ire/> , 2021.

[21] GIS Reports Analysts, "Balance of Power Shifts in Black Sea," GIS Reports Online, <https://www.gisreportsonline.com/r/turkey-black-sea/> Nisan 2024.

[22] Hazel Çağın Elbir. AB - Orta Asya Zirvesi Üzerine Düşünceler. Analiz No: 2025 / 5. 14.04. 2025. <https://avim.org>.

Yazar Hakkında :

Teoman Ertuğrul Tulun , Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde (Ankara) analisttir. Dr. Teoman Ertuğrul Tulun, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi doktorasını Ankara İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi'nde tamamladı. Avrupa Birliği Çalışmaları, Küreselleşme, Yabancı Düşmanlığı, Nefret Söylemi Çalışmaları ve Uluslararası İlişkiler *alanlarında çalışmalar yapmaktadır.*

Atıfta bulunmak için: TULUN, Teoman Ertuğrul. 2026. "KARADENİZ'DE İSTİKRARIN TEMEL SÜTUNLARI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2025 / 16. Nisan 17. Erişim Haziran 19, 2026. <https://avim.org.tr/Analiz/KARADENIZ-DE-ISTIKRARIN-TEMEL-SUTUNLARI>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır